

MARINA MARASOVIĆ-ALUJEVIĆ
Filozofski fakultet Sveučilišta u Splitu
Poljička cesta 35, HR-21000 Split
mmarasov@ffst.hr

ROMANSTVO I SLAVENSTVO U TOPONIMIJI OTOKA ZAPADNOGA DIJELA SPLITSKOGA AKVATORIJA – PRILOG ETIMOLOŠKOMU ISTRAŽIVANJU

Istražujući toponimiju Šolte, Drvenika, Ploče, Čiova i drugih otoka koji pripadaju zapadnomu dijelu splitskoga akvatorija, susreli smo se s nekolicinom pret-hrvatskih, odnosno starih romanskih toponima koji su postali toliko etimološki neprepoznatljivi da je nekima od njih u literaturi pripisano slavensko podrijetlo. Tako, na primjer, ime pješčane uvale *Perna* na otoku Drveniku Skok povezuje s hrvatskim apelativom *pero*, premda je ono, prema našem mišljenju, nastalo onimizacijom latinskoga apelativa *perna* u značenju 'dagnja'. Nedvojbeno hrvatsko podrijetlo Skok pripisuje i imenu otoka *Čiovo*, zabilježenu u dokumentima kao *Čihovo*, za koje pretpostavljamo da je nastalo od dalmatoromanske izvedenice *čihata* u značenju 'bočata (voda)'. Imenu uvale *Krknaši* na otoku Drveniku, čije je romansko podrijetlo Skok prepoznao (< lat. *circinus* 'okrugao') opravdavajući ime okruglim izgledom dvaju pripadajućih otočića, pripisali smo podrijetlo od geografskoga termina *krklant* koji se odnosi na 'zaobljeni vrh'. Otočići su, naime, za rimskoga razdoblja tvorili poluotok. S obzirom na to da se dosadašnja istraživanja ovoga prostora nisu provodila na terenu, nakon našega istraživanja mogli smo ispraviti dosadašnje etimologije nekih toponima hrvatskoga postanja. Takav je slučaj s toponimom *Soline*, imenom uvale na otoku Drveniku, koje nije motivirano imenom grada Solina, nego apelativom *sol*. Ime otočića *Orud* Skok dovodi u vezu sa slovenskim apelativom *orod* 'oruđe' umjesto s ribarskim terminom *oruo* 'rano i kasno doba dana', koji je prestao biti dijelom aktivnoga leksika. Predslavensko podrijetlo prepoznali smo i kod nekolicine toponima na otoku Šolti, kao npr. *Saskinja* < lat. *saxum* 'hrid', *Brke* < lat. *verticata* 'strma', *Promine* < lat. *prominens* 'onaj koji strši', *Šipova* < dalm. < lat. *siphō* 'vodeni kotao' < grč. *σίφων* 'cijev'.

Romanstvo i slavenstvo stoljećima se prepleću u jezičnoj simbiozi na našem priobalnom području, pa je pretkazivo da su ostavili trag i u toponimiji otoka splitskoga akvatorija koju godinama istražujemo. Ovom bismo prilikom željeli osvijetliti podrijetlo nekih toponima koji dosad nisu bili obrađeni, odnosno za

neke od njih predložiti drugačiju etimologiju nego što je navedena u dosad objavljenj literaturi.

Većina je toponima romanskoga postanja nastala onimizacijom apelativa koji su najprije ušli u govor i ne razlikuju se od potvrđenoga čakavskog leksičkog fonda, ali bilježimo i određen broj takozvanih pravih toponima koji su posuđeni izravno iz nekoga stranog (uglavnom romanskog) jezika, te je moguće ući u trag i nekim čak predromanskim reliktima. Takva imena nisu nadjenuli stanovnici kopnenoga dijela, već pomorci koji su plovili uz istočnojadransku obalu. Nedavnim istraživanjem (Marasović-Alujević i Lozić Knezović 2018) pretpostavili smo da se današnji otok Ploča, smješten zapadno od Drvenika, nekada zvao *Petomavar*, a to je ime i danas sačuvano te se odnosi na veće područje na jugoistoku otoka, kao i na njegovo najstarije naselje. Smatramo, naime, da toponim ne treba povezivati, kako se navodi u literaturi (Šimunović 2000: 555) s posjedima trogirskih opata na tome području (jer arheološka istraživanja ne idu tomu u prilog), već da njegovo podrijetlo treba potražiti u složenici grčkoga podrijetla **Πετρόμαυρος*¹ od apelativa *πέτρος* ‘kamen; školj’ i pridjeva *μαύρος* ‘crn, taman’. Nemamo pouzdano objašnjenja zašto je i kako eventualno iščezao suglasnik *ρ* [r]. Možemo pretpostaviti da se to moglo dogoditi u mletačkome govoru kao posredniku. Upravo je u mletačkoj varijanti venetskoga stezanje riječi (na primjer „abrazija” suglasnika uz suglasnik ili samoglasnika uz samoglasnik) česta pojava (kao i u susjednome dalmatskom). Na tu pojavu nailazimo i u imenima svetaca makar se njihovo puno ime ponavljalo u liturgijskim obrascima, bilo grčkima bilo latinskima. Tako je npr. *Παντελεήμων* postao *Pantalon*, *Παῦλος* [← *Paulus* ← *parvulus*] je postao *Polo* (*Santi Giovanni e Paolo* – *Zanipolo*, kao što je u Splitu *Sut Isidor* postao *Sučidar*). Nekadašnje šume, koje su se stoljećima sjekle, opravdavaju takvo ime nenaseljena otoka koji su stari pomorci doživjeli kao ‘crni školj’. To je, uostalom, slučaj i s imenom *Korcyra Nigra* što se, vezano uz otok Korčulu, odnosi također na šumu. Složenice u kojima je prvi član *πετρο-* (‘kamen-’) nisu rijetke u srednjogrčkome i novogrčkome, pa ni u toponimiji. Nije bilo nužno da ih ostave Grci, ni srednjovjekovni ni antički. Mlečani su grčkim imenom za *Karavlahe* – *Μαυροβλάχοι* – još u 12. stoljeću nazvali Vlahe pod Velebitom (*Morlacchi*, pa su Velebitski kanal bilježili kao *Canal della Morlacca*). Dakle, tehnika je prijenosa grčkih atributa zasvjedočena na ovome prostoru od srednjega vijeka.

¹ U novogrčkome su uobičajeni imenica *πετροκάρβουνο* ‘kameni ugljen’ te nazivi ptica poput *πετροκότσυφας* ‘kamenjar, vrsta ptice’, *πετροπέρδικα* ‘jarebica kamenjarka’ ili *πετροτριλίδα* ‘čukavica’. Ima više tako sastavljenih toponima, među kojima je turistima poznat npr. *Πετροκεφάλι* (ili *Πετροκεφάλι Ηρακλείου*) na Kreti. Prilično je čest nesnim *Πετροκάραβο* (‘kameni brod’ – *κάραβο* je dao i *korablju* i *karavelu*). Tako se imenuje, zasigurno zbog svojega obrisa viđenoga s pučine, sedam hridi i školjeva u Jonskome i Egejskome moru (nešto je poznatiji *Πετροκάραβο Πάτμου* sjeverozapadno od Patmosa).

Za ime velikoga područja *Širan* na jugozapadu Drvenika, koje na prvi pogled izgleda hrvatskoga postanja, pretpostavljamo da je nastalo od romanskoga imena za cijeli otok – *Zirona*. Naime, u Rosamanijevu rječniku pomorskih termina (1955) susrećemo termine *firon* i *ziron* kao sinonime, pa je moguće da su pomorci nazvali otok prvospomenutim sinonimnim likom koji se odrazio u spomenutom toponimu.

Zirona je prema Putancu (2000: 557) romansko ime otoka Drvenika, nastalo od ilirskoga korijena *gver* u značenju ‘šuma’ i ilirskoga sufiksa *-ona*. Šimunović (2000: 539–540) hrvatsko ime *Drvenik* s tim imenom ne dovodi u vezu smatrajući da se ono pojavljuje stoljećima poslije kada ilirsko podrijetlo imena, odnosno njegovo značenje, hrvatskomu stanovništvu više nije bilo razumljivo. Stoga se priklanja Skokovu (1950: 164) mišljenju da je ime grčkoga postanja, nastalo od apelativa *gyrona* u značenju ‘zaokružen predmet’, a u prilog toj tvrdnji navodi da je otok zaokružena izgleda. Šimunović ime *Drvenik*, stoga, ne dovodi u vezu sa šumovitošću otoka, već s doseljavanjem stanovnika iz makarskoga Drvenika u 17. stoljeću. Svoju teoriju nadalje dopunjuje činjenicom da je u osnovi toponima *drvo* umjesto *drivo*. Međutim, u dokumentima (Bezić 2000: 165) potvrđeno je *Drivenik*, *Drevenik*, a te likove i danas pamte stariji stanovnici. Usto, otok *Drvenik* ne odlikuje se posebno okruglim oblikom. Smatramo stoga da je, iako nije riječ o izravnoj vezi imena *Girona* i *Drvenik*, vrlo jaka njihova semantička povezanost jer su Hrvati, kao i Iliri, otok nazvali prema šumama koje su oduvijek bile njegovo osnovno obilježje. Šimunović (2000: 541) nadalje smatra da se ime *Drvenik* u početku odnosilo samo na naselje, a poslije se proširilo na cijeli otok, dok mi smatramo da se dogodilo upravo obrnuto, tj. da je otok bogat drvom dobio ime *Drvenik* (*Drivenik*), a da se poslije po njemu nazvalo njegovo najveće naselje, koje se u dokumentima bilježi kao *Luka Sv. Jurja*, odnosno *Porto S. Giorgio*.

U antičkome dokumentu iz 6. stoljeća anonimnoga autora iz Ravene otok je *Drvenik* zabilježen imenom *Sera*. Mi smo to ime povezali s latinskim apelativom *sēra* ‘greda što se provuče preko zatvorenih vrata’ zbog položaja otoka koji zatvara Trogirski zaljev paralelno s trima otočićima imena *Kluda* (*Kluda vela*, *Kluda mala*, *Kluda sridnja*), čije smo ime povezali s latinskim glagolom *cludere* u značenju ‘zatvoriti’ (Marasović-Alujević i Lozić Knezović 2018: 145). Ta tri otočića, koji su nekad bili spojeni, stvaraju prirodnu barijeru i zatvaraju Trogirski zaljev. Otočić imena *Zaporinovac*, nastala prema hrvatskome glagolu *zaporiti* ‘zatvoriti’, zatvara isti zaljev s istočne strane.

Još su mnogi prethrvatski, odnosno stari romanski toponimi postali etimološki neprepoznatljivi, pa im se u literaturi pripisuje hrvatsko podrijetlo. Skok (1950: 262) tako, na primjer, toponim *Pernatice* (ime dviju pješćanih uvala na otoku *Drveniku*) izvodi od hrvatskoga apelativa *pero*, odnosno od pridjeva ženskoga roda

sa sufiksom *-bn*, kakve su strukture npr. i toponimi *Blatna*, *Dubna*, *Koromačna*, *Ravna* itd. Međutim, smatramo da je to ime motivirano latinskom imenicom *per-na* ‘dagnja’, a taj je naziv nastao prema obliku školjke koja sliči stopalu (lat. *per-na*). Na jadranskim su otocima vrlo česte uvale imena *Perna* (na primjer na Hvaru, Lastovu, Korčuli, Šćedru itd.). Našu tezu potvrđuje podatak da je na peljaru iz 1822. godine uvala *Perna* na poluotoku Pelješcu zabilježena kao *Porto pedoccio*, a *pedoccio* je talijanski naziv za školjku dagnju.

Ime uvale *Krknaši* na otoku Drveniku dovodimo u vezu s *krklant*, apelativom dalmatoromanskoga podrijetla, za koji u rječniku čakavske meteorologije (Lovrić 2007) stoji značenje ‘široki zaobljen vrh ili rt’. U toj uvali, poznatoj još iz antičkoga doba, nalaze se dva otočića, *Veli škoj* i *Mali škoj*, koji su na zemljovidima pogrešno zabilježeni kao *Veli Krknjaš* i *Mali Krknjaš*. Skok ime *Krknaši* izvodi od latinskoga *circinus* ‘okrugao’ zbog, kako kaže, »okrugla izgleda otočića«. Tomu se tumačenju priklanjaju i neki naši suvremeni toponomastičari (Ligorio i Vuletić 2016: 351), a i Petar Šimunović (2000: 540) navodi da još nemamo bolju zamjenu za Skokovu etimologiju. Smatramo, međutim, da je riječ o nekadašnjim poluotocima sa širokim zaobljenim vrhom, odnosno *krklantom*, koji su u prapovijesti i za rimskoga razdoblja zatvarali uvalu (Burić 2000: 41). Dno je između otočića i obale vrlo plitko, a manji je od njih do kraja srednjega vijeka bio spojen s kopnom. Takva je oblika i okrugli rt *Krklant* na sjeveroistočnoj obali Raba.

Obrnuti je primjer, u kojemu nije prepoznat toponim hrvatskoga podrijetla, ime uvale *Solinska* na Drveniku. To ime nije nastalo prema gradu Solinu, kao što se tumači u literaturi (Skok 1950: 165). Terenskim smo istraživanjem potvrdili da je riječ o uvali u kojoj se skupljala sol.

Predslavensko, odnosno staro romansko podrijetlo prepoznali smo i u nekim toponimima na otoku Šolti (Marasović-Alujević i Lozić Knezović 2014) premda im pučka etimologija pripisuje hrvatsko postanje. Takvo je ime školja *Saskinja* < lat. *saxum* u značenju ‘kamen; hrid’, zatim strmina imena *Brke* < lat. *verticata* ‘strma’, *Promine*, područje na vrhu brijega čije ime potječe od latinskoga pridjeva *prominens* u značenju ‘onaj koji strši’, ime uvale *Šipkova* ili *Šipova* dovodi se u vezu s latinskim apelativom *siphō*, koji je motivirao nastanak imena područja s bočatom vodom duž cijeloga istočnog Jadrana. Ime brda s blagom padinom *Oblik* ne izvodimo od hrvatskoga pridjeva *obao* jer se taj pridjev s dočetkom *-ik* sreće samo u toponimiji i nije potvrđen među apelativima, već ga povezujemo s latinskim pridjevom *oblīquus* u značenju ‘kos’.

Smatramo također da je ime otoka *Orud*, smještenoga južno od Drvenika, nastalo od *oruo*, ribarskoga termina romanskoga podrijetla za rano i kasno doba dana. Potvrdu za takvu etimologiju nalazimo na topografskome zemljovidu Dalmacije iz 1918. godine na kojemu je taj otok zabilježen kao *Oruich*. Iako je termin

oruo potvrđen u Skokovu etimologijskom rječniku (Skok II: 567), autor ime otoka dovodi u vezu sa slovenskom riječi *orôd* ‘oruđe’ (Skok 1950: 167).

Ime uvale *Garbine* na Ploči Skok (1950: 165) izvodi od hrvatskoga apelativa *grba*. Međutim, riječ je o lokalnome nazivu za *garmu* ‘usjelu pećinu nastalu abrazijom mora’ (Šimunović 2005: 270). Stoga smatramo da je toponim nastao leksičkom kontaminacijom s tim apelativom predrimskoga, odnosno ilirskoga korijena.

Smatramo također mogućim da je jedan stari prethrvatski apelativ motivirao i ime otoka *Čiova*, koje Skok (1950: 163) izvodi iz osobnoga imena **Čih*, dok za nešto stariji lik toga imena – *Čihovo* – navodi da je »čist naš posvojni pridjev«, ali da ne zna »od kakve je osnove izveden« (Skok 1950: 161). Zatim, u daljnjemu tekstu tvrdi (Skok 1950: 163–164) da je »bez ikakve sumnje izvedenica od ličnog imena **Čih*, a ovo može biti riječ od mila ili hipokoristika od *Vulčihna* ili *Vučihna*«, da je »na ovom otoku mogao uživati izvjesna prava (pašnjake, lovište i t. d.) neki trogirski *Vučihna* i prema njemu je prozvano najprije mjesto, gdje je danas naselje *Čiovo*, a onda otok *sâm*«. Međutim, ta teorija ne čini nam se vjerojatnom s obzirom na to da navedeni antroponim nije nigdje potvrđen. Mišljenja smo da su Hrvati mogli nazvati ovaj otok prema apelativu romanskoga podrijetla koji je motivirao mnogobrojne jadranske toponime, a odnosi se na izvore bočate vode, jedine vrste izvora kojima otok obiluje. To je ‘*šipnata*’², ‘*čihata*’, kako je zabilježio Šimunović (2005: 97, 267). Skok (1971: 394) bilježi oblik *čihnata*, odnosno toponime *Čifnata*, *Čihnata*, *Čipnata* (Skok 1950: 60, 77, 259) nastale kao dalmatoromanske izvedenice na *-ata* od dalm. < lat. *siphō* ‘vodeni kotao’ < grč. *σίφων* ‘cijev’. Stoga smatramo da bi ime *Čiovo*, koje je od 1552. godine zabilježeno u dokumentima kao *Čihovo*, moglo odražavati prisutnost *čihate* vode na otoku. Dočetak *-ovo* nalazimo i u imenima otoka *Lastovo* i *Biševo* < *Bišovo*. Slažemo se sa Šimunovićem (2005: 110, 192), koji odbacuje Skokovo mišljenje da se taj dočetak odnosi na apelativ *ostrvo* i upućuje na srednji rod jer je areal toga termina izvan jadranskoga prostora. Prema Šimunoviću (2005: 110), dočetak *-ovo* mogao je nastati izravnim dodavanjem staroga sufiksa *-ov* u njegovu osnovnome značenju, označujući „sastav nečega“, što je potvrđeno u slavenskoj toponimiji. Apelativnu vrijednost navedenih oblika nastalih od lat. *siphō*, *-onis* prihvaća i u svojem radu Jurić (2010: 275), koji navodi kako nedvojbeno apelativnu vrijednost zadarskoga hidronima *Šipnata* potvrđuje i rapska varijanta *Čifnata/Čifnata/Čihnata* u kojoj očuvani /f/ svjedoči o kasnijoj toponimizaciji. Što se pak tiče jezične potvrde, oslonili smo se na spomenute oblike *čihata*, odnosno *čihnata*, koje je potvrdio Šimunović (2005: 97, 267) na istočnojadranskome području, premda potvrdu o njihovoj današnjoj uporabi nismo uspjeli dobiti terenskim ispitivanjem stanovništva. Pretpostavljamo da je riječ o imenici koja se petrificirala u toponimiji, ali se s vremenom izgubila u govoru. Stanovnici danas upotrebljavaju samo termin *boča*

² Bočato vrelo ili vir u blizini mora (Brozović Rončević 1997: 18).

ta voda i nijedan apelativ izveden od osnove *siphō*, *-onis* nije u uporabi.³ Smatramo mogućim da se oblik *čihata* protumačio kao pridjev (*čihata voda*), te je morfem *čih-* postao osnova za tvorbu toponima.

Bunar na Čiovu imena *Šepurina* spominje Ivan Lucić (1979: 693) pišući o sukobima mletačkih i denoveških brodova 1381. godine: »Mjesto koje se spominje u gore rečenom dokumentu iz Zadra, u kojem se veli da su Mlečani htjeli uzeti vodu, mora da je bio duboki bunar na otoku Čiovu nazvan Šipurina nedaleko od luke koju zatvara školjić Svete Eufemije gdje galijske običavaju uzimati vodu, budući da u blizini Trogira nije bilo druge luke pogodne za plovidbu koja bi imala pitku vodu.« Skok (1950: 166) smatra da je posvojni pridjev, ime naselja *Čiovo*, koje je najbliže Trogiru, bio proširen na cijeli otok po semantičkome zakonu sinegdohe, da je ova konstatacija od odlučne važnosti za etimologiju toponima *Čihovo* te da se mjesto na kojemu je izvjesna prava uživao neki Trogiranin s vremenom razvilo u naselje koje je cijelomu otoku dalo ime. Međutim, obrađujući toponim *Korčula*, Skok (1950: 199) navodi kako je teško utvrditi što je na Jadranu prvobitno – dobiva li otok ime po glavnome naselju ili glavno naselje dobiva ime po otoku na kojemu se ono nalazi, ali da se, na primjer, ime *Corcyra* ponavlja na Mediteranu te da je ime otoka primarno, a naselja sekundarno. Smatramo da u slučaju toponima *Čiovo*, sufix *-ovo*, koji se ponavlja kod jadranskih nesonima, upućuje na to da bi ime otoka bilo primarno u odnosu na ime naselja. Tomu doprinosi i podatak da se najistočniji dio otoka, onaj bliže Splitu, zove *Čiovo*.

Pri istraživanju toponimije otoka zapadnoga dijela splitskoga akvatorija prikupljeni su toponimi analizirani iz semantičke i morfološke perspektive, a pozornost smo usmjerili i na njihovu etimologiju, na temelju čega smo ih podijelili na one nastale prema apelativima romanskoga i slavenskoga podrijetla. Moglo se pretpostaviti da je velika većina toponima nastala od hrvatskih apelativa, ali smo zabilježili i znatan broj imena nastalih onimizacijom romanskih apelativa, većinom mletačkih te onih nastalih posredovanjem dalmatoromanskoga, koji su se udomačili u govoru. Zabilježili smo i imena prethrvatskoga postanja koja su nastala onimizacijom apelativa koji su isčezli iz upotrebe i odrazili se upravo u toponimiji. Mnoga su od njih podlegla leksičkoj kontaminaciji i pučkoj etimologiji te su u našoj onomastičkoj literaturi protumačena na pogrešan način i prepoznata kao hrvatska imena.

³ Prisutnost vode važan je čimbenik u motivaciji toponima i jedan od najčešće potvrđenih. Upravo se hidronimi održavaju najdulje, a oni su još bitniji na kršu i drugdje gdje je vode manje. Dunja Babić (2015: 25–28) navodi kako otok Čiovo nema veće izvore pitke vode, nego izvore bočate, slankaste vode koja je korištena za napajanje stoke, zalijevanje i pranje. Ime naselja *Slatine* također je motivirano bočatom vodom. Prema opisu autorice, na jugozapadu je otoka *Šepurina*, bunar bočate vode, kao i u uvali *Saldun*. U uvali *Racetinovac* dio je potopljene udoline te se i tu miješaju slatka i slana voda. Uvala je bogata školjkama kojima inače odgovara bočata voda. Ona se nalazi i u pećini u uvali *Duga*.

U svim našim dosadašnjim istraživanjima, unatoč tendenciji pojedinih hrvatskih onomastičara da marginaliziraju etimološke analize toponima, stavili smo naglasak upravo na rješavanje etimologije imenā smatrajući to našim primarnim zadatkom. Stoga smo iznijeli neke svoje zaključke i mišljenja, ali i pretpostavke kao podlogu za buduća istraživanja.

Literatura

- Babić, Dunja. 2015. *Trogirsko predgrađe na Čiovu u kontekstu izgradnje otoka do XIX. stoljeća*. Doktorski rad. Zagreb: Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu.
- Bezić, Živan. 2000. Vjerski obredi i običaji otoka Drvenika. *Zbornik otoka Drvenika II*. Ur. Pažanin, Ivan. Drvenik: Župa Sv. Jurja Mučenika, 165–216.
- Brozović Rončević, Dunja. 1997. Hidronimi s motivom *vrelišta* na povijesnom hrvatskom jezičnom području. *Folia onomastica Croatica*, 6, Zagreb, 1–40.
- Burić, Tonči. 2000. Arheološka topografija otoka Drvenika i Ploče. *Starohrvatska prosvjeta*, III/27, Split, 35–54.
- Jurić, Ante. 2010. *Jezična i onomastička obilježja toponimije zadarsko-šibenskog otočja i priobalja*. Doktorski rad. Zadar: Sveučilište u Zadru.
- Ligorio, Orsat; Vuletić, Nikola. 2016. Dalmatoromanski relikti u toponimiji šibenskog otočja. *Toponimija šibenskog otočja*. Ur. Skračić, Vladimir. Zadar: Sveučilište u Zadru – Centar za jadranska onomastička istraživanja, 347–353.
- Lovrić, Andrija-Željko. 2007. Čakavsko nazivlje i tradicije iz meteorologije i oceanografije na istočnokvarnerskim otocima. *Jadranska meteorologija (Adriatic Meteorology)*, 52, Split, 18–30. https://hr.metapedia.org/wiki/%C4%8Cakavsko_vrimeslovje (pristupljeno 10. srpnja 2017.).
- Lucić, Ivan. 1979. *Povijesna svjedočanstva o Trogiru*. Split: Čakavski sabor.
- Marasović-Alujević, Marina; Lozić Knezović, Katarina. 2014. *Toponimija otoka Šolte*. Split: Filozofski fakultet Sveučilišta u Splitu.
- Marasović-Alujević, Marina; Lozić Knezović, Katarina. 2018. *Toponimija otoka Drvenika i Ploče*. Split: Filozofski fakultet Sveučilišta u Splitu.
- Putanec, Valentin. 2000. Otočka imena Veli i Mali Drvenik na hrvatskoj obali i ilirski korijen *ger-* < ie. *ger-* „brdo, šuma“. *Zbornik otoka Drvenika I*. Ur. Pažanin, Ivan. Drvenik: Župa Sv. Jurja Mučenika, 557–560.
- Rosamani, Enrico. 1955. *Vocabolario marinaresco Giuliano Dalmata*. Firenze: Casa Editrice Leo S. Olschki.
- Skok, Petar. 1950. *Slavenstvo i romanstvo na jadranskim otocima*. Zagreb: Jadranski institut Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti.
- Skok, Petar. 1971. – 1974. *Etimologijski rječnik hrvatskoga ili srpskoga jezika*, I – IV. Zagreb: Jugoslavenska akademija znanosti i umjetnosti.
- Šimunović, Petar. 2000. Onomastička istraživanja Velog i Malog Drvenika. *Zbornik otoka Drvenika I*. Ur. Pažanin, Ivan. Drvenik: Župa Sv. Jurja Mučenika, 539–555.
- Šimunović, Petar. 2005. *Toponimija hrvatskoga jadranskog prostora*. Zagreb: Golden marketing – Tehnička knjiga.

Toponimi romanzi e slavi nella toponimia delle isole delle acque di Spalato – contributo alle ricerche etimologiche

Riassunto

Nel corso delle ricerche svolte nella parte occidentale delle acque di Spalato e incentrate soprattutto sulla toponimia delle isole di Šolta, Drvenik, Ploča, Čiovo e altre isole di quella zona, ci siamo imbattuti in un esiguo numero di toponimi precroati, nella fattispecie degli antichi toponimi di origine romanza resisi irriconoscibili dal punto di vista etimologico al punto che ad alcuni di loro gli studiosi attribuiscono l'origine slava. Così, ad esempio, Petar Skok mette in relazione l'insennatura sabbiosa *Perna*, sull'isola di Drvenik con l'appellativo croato 'pero' anche se, a nostro parere, si tratti del risultato della conversione dell'appellativo latino 'perna' col significato di 'cozza' o 'cozza penna'. Allo stesso modo Skok attribuisce l'origine croata anche al toponimo dell'isola di Čiovo, nei documenti presente anche nella forma di Čihovo, in merito al quale saremmo portati a concludere che si tratta piuttosto di un derivato dalmatoromanzo dall'aggettivo 'čihata' con significato '(acqua) salmastra'. Al toponimo *Krknaši*, sull'isola di Drvenik, la cui origine romanza Skok ha pure riconosciuto (lat. *circinus* 'rotondo') giustificandola con la morfologia circolare delle isolotte, abbiamo preferito attribuire un'origine distinta in base al concetto geografico 'krklant', relativo alle punte smussate delle due penisole di una volta. Tenendo a mente che le ricerche finora svolte nel ramo non sono state svolte sul campo, in seguito alle nostre ricerche ci siamo trovati nella posizione di poter correggere le proposte etimologiche vigenti anche in alcuni toponimi di origine croata. Un esempio di questo tipo è indubbiamente il toponimo *Soline*, relativo a un'insennatura sull'isola di Drvenik che non si deve al nome della città di Solin ma all'appellativo 'sol' (sale). L'origine del nome dell'isolotto di *Orud* Skok la trova nell'appellativo 'oruđe' invece che nel lessema relativo al mondo della pesca, 'oruo', ormai desueto e non in uso corrente, con il significato di 'molto presto' o 'molto tardi' nell'arco di una giornata. Abbiamo fatto risalire all'origine preslava anche un gruppo di toponimi sull'isola di Šolta come ad esempio *Saskinja* < lat. *saxum* 'roccia', *Brke* < lat. *verticata* 'ripida', *Promine* < lat. *prominens* 'sporgente', *Šipova* < dalm. < lat. *siphō* 'pentolone'.

Ključne riječi: romanski toponimi, hrvatski toponimi, splitski akvatorij, etimologija

Parole chiave: toponimi romanzi, toponimi croati, acque di Spalato, etimologia

Keywords: Romance toponyms, Croatian toponyms, local waters of Split, etymology

